

Krajský úřad Olomouckého kraje
Odbor životního prostředí a zemědělství
Jeremenkova 40a, 779 11 Olomouc

Č. j.: KUOK 19591/2014
Sp. Zn.: KÚOK/19591/2014/OŽPZ/431
Skart. znak: 246.2 A/5
Vyřizuje: RNDr. Miroslava Kudýnová
tel.: 585 508 631
fax: 585 508 424
e-mail: m.kudynova@kr-olomoucky.cz

V Olomouci dne 3. 3. 2014

MĚSTYS VELKÝ ÚJEZD ÚŘAD MĚSTYSE VELKÝ ÚJEZD			
Datum doručení: 5.3.2014		DS	
Číslo jednací: UMVO/293/2014			
Počet listů	Počet listů příloh	Počet svazků příloh	Nulová podoba příloh (počet a druh)
11	-	-	-
Spisový znak	Skartační značka	Zpracovatel	Prodáno k zpracování
		Tomásová	

VEŘEJNÁ VYHLÁŠKA

NÁVRH OPATŘENÍ OBECNÉ POVAHY

Krajský úřad Olomouckého kraje, Odbor životního prostředí a zemědělství (dále jen „krajský úřad“), jako místně a věcně příslušný orgán v přenesené působnosti podle § 29 odst. 1 a § 67 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a orgán ochrany přírody podle § 77a odst. 5 písm. h/ zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o ochraně přírody a krajiny“), vydává podle § 171 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, v souladu s § 56 odst. 2 písm. b/ a písm. c/ zákona o ochraně přírody a krajiny a na základě § 56 odst. 4 zákona o ochraně přírody a krajiny toto

opatření obecné povahy:

I.

1. **Povoluje se výjimka** ze zákazu škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněného živočicha **bobra evropského** (*Castor fiber*), který je zařazen v kategorii silně ohrožených (§ 48 odst. 2 písm. b/ zákona o ochraně přírody a krajiny) a je zároveň druhem, který je předmětem ochrany podle práva Evropských společenství, **konkrétně ze zákazu rušit jej a ničit jeho sídla** (§ 50 odst. 1 a 2 zákona o ochraně přírody a krajiny)

- a) odstraňováním nebo zprůtočňováním bobřích hrází,
- b) likvidací bobřích sídel.

2. Za sídlo bobra evropského se považují podzemní nory a tzv. hrady či polohrady.

3. Za bobří hráz se nepovažují jednotlivé kmeny dřevin spadlé do vodního toku nebo přes vodní tok se zachycenými naplaveninami. Tyto překážky lze odstraňovat bez omezení.

II.

Výjimka se povoluje

- a) správcům vodních toků¹,
- b) vlastníkům nebo správcům vodních děl² a staveb podle čl. III,

¹ § 48 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) ve znění pozdějších předpisů

² § 55 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) ve znění pozdějších předpisů

c) vlastníkům nebo správcům ostatních staveb podle čl. V písm. b/

(dále jen „oprávněné osoby“) v zájmu prevence závažných škod na majetku, v zájmu veřejného zdraví³ a veřejné bezpečnosti v případech, kdy bobří hráze a bobří sídla ohrožují stabilitu, bezpečnost a provozuschopnost vodních děl nebo staveb infrastruktury, znemožňují plynulý odtok vody při povodni, mohou způsobit zvýšením hladiny vodního toku vznik povodňové situace, nebo významně omezují hospodářské využití okolních pozemků tak, že je nelze využívat v souladu s druhem pozemku a způsobem jeho využití⁴.

III.

Výjimku lze uplatňovat na území, na němž krajský úřad vykonává státní správu v ochraně přírody a krajiny (§ 77a zákona o ochraně přírody a krajiny) mimo území zvláště chráněných území včetně jejich ochranných pásem a mimo území evropsky významných lokalit, v nichž je bobr evropský předmětem ochrany, a to na:

- a) vodních tocích⁵ mimo úseky vodních toků v přirozeném korytě⁶,
- b) rybnících⁷,
- c) umělých vodních nádržích⁸,
- d) ochranných hrázích⁹,
- e) zařízeních, zajišťujících u vodních děl uvedených pod písm. a/ - d/ tohoto opatření ochrannou nebo doplňkovou funkci (drenážní systémy, odvodnění, těsnící prvky apod.),
- f) staveb veřejné infrastruktury¹⁰.

IV.

Výjimku lze uplatňovat ode dne nabytí účinnosti tohoto opatření v období od 1. března do 15. dubna a od 1. srpna do 31. října v každém kalendářním roce.

V.

V případě bezprostředního ohrožení veřejného zdraví, veřejné bezpečnosti nebo v případě bezprostřední hrozby vzniku závažné škody na majetku

- a) neplatí časové omezení podle čl. IV,
- b) lze výjimku uplatňovat i na staveb, které nejsou vymezeny v čl. III,

³ § 2 odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁴ § 3 odst. 2 zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů a § 10 odst. 1 písm. g/ vyhlášky č. 357/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální vyhlášky), ve znění pozdějších předpisů

⁵ § 43 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁶ § 44 odst. 2 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁷ § 2 písm. c/ zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ve znění pozdějších předpisů

⁸ ČSN 75 0120

⁹ ČSN 75 0101

¹⁰ § 2 odst. 1 písm. k/ zákona č. 183/2006 Sb., o územním a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů

c) lze zásahy mimo období podle čl. IV provádět jen za účasti kvalifikované osoby (biologického dozoru),

d) lze zásahy uplatňovat i na úsecích vodních toků v přirozeném korytě.

Za bezprostřední ohrožení a bezprostřední hrozbu se pro účely tohoto opatření považuje situace podle § 64 odst. 1 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) ve znění pozdějších předpisů, a situace, kdy nastanou mimořádné okolnosti, dotýkající se bezpečnosti vodního díla, zjištěné při technicko-bezpečnostním dohledu podle § 61 a § 62 vodního zákona.

VI.

Výjimku lze uplatňovat za těchto podmínek:

1. Provedení zásahů podle čl. I a čl. V oznámí oprávněná osoba krajskému úřadu nejpozději v den provedení zásahu písemně nebo elektronicky (e-mailem).

2. Oznámení musí obsahovat:

- a) datum zásahu,
- b) lokalizaci zásahu (ř.km, parc. č., katastrální území, zakres do mapy),
- c) důvod zásahu,
- d) popis předpokládaných opatření,
- e) fotodokumentaci místa před provedením zásahu.

3. Oprávněná osoba, která provedla v daném roce zásah podle této výjimky, zašle do 31. prosince daného roku krajskému úřadu písemnou zprávu (v tištěné nebo elektronické podobě), která bude obsahovat:

- a) údaje o počtu zásahů provedených podle čl. I a čl. V,
- b) lokalizaci každého jednotlivého zásahu (ř.km, parc. č., katastrální území, zakres do mapy),
- c) termín realizace každého zásahu,
- d) zdůvodnění jednotlivých zásahů,
- e) popis skutečně provedených opatření u každého zásahu,
- f) vyhodnocení provedených opatření.

VII.

U zásahů povolených dosud platným rozhodnutím krajského úřadu o povolení výjimky ze zákazů (§ 56 zákona o ochraně přírody a krajiny), které bylo vydáno před účinností tohoto opatření, začínají podmínky stanovené tímto opatřením platit prvním dnem po skončení platnosti příslušného rozhodnutí o povolení výjimky.

VIII.

Výjimka povolená tímto opatřením platí po dobu 5 let ode dne nabytí účinnosti tohoto opatření.

Odůvodnění:

Krajský úřad Olomouckého kraje, Odbor životního prostředí a zemědělství (dále „krajský úřad“), jako orgán ochrany přírody, příslušný k vydání opatření obecné povahy, přistoupil na základě dosavadní praxe spojené s projednáváním žádostí správců vodních toků a vlastníků a provozovatelů vodních děl, k vydání opatření obecné povahy k povolení výjimky ze zákazů u zvláště chráněného živočicha bobra evropského (*Castor fiber*). S trvalým výskytem bobra evropského dochází k situacím, kdy může dojít ke vzniku značných škod na majetku nebo ohrožení veřejného zdraví a bezpečnosti, přičemž individuální povolování výjimek ze zákazů neumožňuje zasahovat dostatečně operativně podle aktuální situace. S cílem umožnit operativní zásahy v případě hájení veřejných zájmů a snížit administrativní zátěž žadatelů využil krajský úřad pravomoci povolit opatření obecné povahy vůči blíže neurčenému okruhu osob výjimku ze zákazu škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje bobra evropského. Subjekty, které jsou oprávněny k provádění činností, povolených touto výjimkou, jsou správci vodních toků a vlastníci či správci vodních děl nebo staveb, kde dochází k prokazatelným kolizím s činností bobra evropského.

Bobr evropský

Bobr evropský je původním druhem středoevropské fauny. Do 17. století byl na našem území relativně hojným druhem, který se vyskytoval prakticky plošně. Původní populace bobra evropského byla na území našeho státu vyhubena v první polovině 18. století. Ve druhé polovině 19. století byly prováděny pokusy s farmovými chovy bobra i jeho vypouštěním do volné přírody, především v oblasti Třeboňska. Problémy, které způsoboval, a absence ochrany druhu, vedly koncem 19. století k opětovnému vyhubení druhu. Vedle přímého pronásledování klesaly stavy druhu též v důsledku zásahů do stanovišť, zejména přeměnou lužních lesů a mokřadů na zemědělskou půdu. Na území České republiky se tito živočichové začali samovolně šířit teprve v posledních více než 20 letech z okolních zemí a rovněž za přispění umělého vysazování (v Olomouckém kraji v CHKO Litovelské Pomoraví v 90. letech 20. stol.). Šíření druhu je dáno několika faktory: nízkými stanovištními a potravními nároky, které jsou v zemědělsky obhospodařované krajině dobře uspokojovány, absencí konkurentů a predátorů, vysokou ostražitostí, vysokým reprodukčním potenciálem a silnou teritorialitou.

V ČR byl schválen k ochraně bobra evropského Program péče o bobra evropského v České republice (AOPK ČR a MŽP, 2013 – tento materiál byl použit jako zdroj údajů pro popis kolizních situací, vyvolaných činnostmi bobra evropského). Cílem je zabezpečit trvale přežívající populaci bobra evropského a stabilizovat jeho populace tak, aby vlivy související s jeho přítomností významně neohrožovaly hospodářské využití krajiny. Z hlediska územního je ochrana bobra evropského diferencována pomocí zonace. Část území Olomouckého kraje spadá do zóny A (CHKO Litovelské Pomoraví, část území evropsky významné lokality Chropyňský luh v Olomouckém kraji a část evropsky významné lokality Litovelské Pomoraví mimo CHKO Litovelské Pomoraví). Většina území kraje je v zóně ochrany B, ve které se počítá s konfliktními situacemi mezi potřebami bobrů a údržbou a rozvojem krajiny, které se mají řešit s cílem omezit významné škody a zároveň umožnit migraci a výskyt bobra na vhodných lokalitách, kde škody většího rozsahu nehrozí.

Právní rámec ochrany bobra evropského

V ČR je bobr evropský od r. 1992 chráněn jako zvláště chráněný druh živočicha podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. V současné době se řadí do kategorie silně ohrožených druhů (§ 48 odst. 2 písm. b/ zákona o ochraně přírody a krajiny). Bobr evropský je celoevropsky chráněným druhem podle Směrnice Rady Evropy 92/43/EHS, uvedený v Příloze II a Příloze IV.

Podle § 50 odst. 1 a 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“) jsou zvláště chránění živočichové chráněni ve všech svých vývojových stádiích. Je zakázáno škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů, zejména je chytat, chovat v zajetí, rušit, zraňovat nebo usmrčovovat. Dále je zakázáno je držet, chovat, dopravovat, prodávat, vyměňovat, nabízet za účelem prodeje nebo výměny.

Podle ustanovení § 56 citovaného zákona může orgán ochrany přírody povolit výjimku ze zákazů v případech, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody nebo v zájmu ochrany přírody. U zvláště chráněných druhů, které jsou předmětem ochrany podle práva Evropských společenství, lze výjimku povolit jen tehdy, pokud je dán některý z důvodů uvedených v § 56 odst. 2 zákona, neexistuje-li jiné uspokojivé řešení a povolovaná činnost neovlivní dosažení či udržení příznivého stavu druhu z hlediska ochrany. Výjimky ze zákazů podle § 56 zákona jsou povolovány na základě žádosti (řízení není vedeno z moci úřední).

Veřejný zájem – převaha nad zájmem ochrany přírody

Bobr evropský jako součást ekosystémů vázaných na vodu svými aktivními změnami výrazně přeměňuje prostředí vodních toků, přilehlých niv a vodních ploch. Své základní životní potřeby zajišťuje stavbami sídel (obydlí), zejména hrabáním nor, dále kácením dřevin a stavbou hrází na vodních tocích. Z biologického hlediska mají tyto aktivity pozitivní efekt, neboť narůstá diverzita biotických a krajinných složek, avšak v krajině, která je člověkem pozměněná a intenzivně obhospodařovaná, vznikají konfliktní situace.

Sídla bobrů (obydlí) mají východ ukrytý pod hladinou, hlavní komora je v suché části břehu nad hladinou podzemní vody. Nory jsou zakládány tam, kde je vysoký hlinitopísčité břeh u vodních toků. V plochých nivách, kde není možné zajistit suchou část doupěte, budují bobři nadzemní obydlí nad úrovní terénu z větví a bahna – hrady (nadzemní sídlo) a polohrady (přechod mezi podzemním a nadzemním sídlem). V místech, kde výrazně kolísá hladina vody v okolí sídla, budují systém náhradních východů a nor. V suchých fázích roku jsou někdy východy z nor patrné nad hladinou vody, avšak je to jen nouzové řešení. Od jara do podzimu rodina bobrů využívá větší množství sídel (obydlí), na zimu se celá skupina shromáždí do jednoho nebo několika málo sídel.

S hrabáním nor dochází k rozrušování celistvosti a pevnosti břehů vodních toků. Hrabáním nor jsou narušovány hráze rybníků, vodních nádrží a protipovodňových hrází, které ztrácejí stabilitu. Technicky upravené ohrázené toky nejsou pro bobry příliš atraktivní, avšak pokud zde k hrabání nor dojde, je takový stav velmi nebezpečný. Za normálních vodních stavů jsou nory budovány v březích toku a nezasahují do protipovodňových hrází. Rizikem jsou zvýšené povodňové stavy, kdy se hladina vodního toku na čas zvýší, a bobři si musí vyhrabat novou úroveň nor, které již mohou zasahovat do hrází, a ohrožují tak propustnost a bezpečnost hrází. Přestože jde o krátkodobý vliv, kdy se jedinci po odeznění povodně vrátí zpět na úroveň břehu, funkčně jde o značnou škodu na hrázi, která se může negativně projevit v následném období při zvýšeném průtoku.

Problémem, který souvisí s budováním nor, je také propadání svrchních partií ochranných

hrází či podhrabaných cest. Několikanásobná perforace břehů vodních toků a ochranných hrází narušuje jejich stabilitu a může vést i k protržení.

Jednoznačně největší dopad na okolní prostředí má budování bobřích hrází na vodních tocích. Hlavními důvody, které vedou bobry k přehrazování vodních toků, jsou malá hloubka vody při ústí do obydlí a nedostupnost dřevin na březích. Cílem stavby hráze je zabezpečit u vchodu do obydlí takovou úroveň hladiny, aby ani při nejnižších stavech vody nebyly vchody odkryté. Druhým důvodem budování hrází je zatopení části teritoria, které zlepšuje dostupnost porostů a umožní snazší manipulaci se dřevem. Hráze se proto nevyskytují jen v místech, kde má bobří rodina obydlí, ale jsou i v místech s vhodným bohatým porostem. Hráze také slouží pro zajištění bezpečného pohybu v obývaném území.

Přehrazením vodního toku bobří hrází dochází ke změně koryta vodního toku i ke změně odtokových poměrů. Situace vyžaduje pozornost při povodňových událostech, kdy by bobří hráz mohla být překážkou odtoku vody. Směrem po proudu je pod bobřími hrady a hrázemi uvolňováno větší množství splaveného materiálu, které se může lokálně hromadit v nižších tratích toku. V důsledku většího množství zachyceného materiálu vznikají bariéry v proudu, hrozit může i lokální vybřežení. U vodních děl má prioritu jejich funkce, pro kterou byla tato díla zřízena. Správci vodních toků mají podle dle § 47 odst. 2 písm. c/ zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) povinnost udržovat vodní díla v toku, případně další stavby, v řádném stavu, nezbytném k zajištění funkcí vodního toku. Vlastník vodního díla má obecně (dle § 59 vodního zákona) povinnost udržovat vodní dílo v řádném stavu tak, aby nedocházelo k ohrožování bezpečnosti osob, majetku a jiných chráněných zájmů. Právě v případě vodních děl může nejčastěji docházet k rozporu mezi požadavky na zajištění jejich bezpečnosti a funkce a následky aktivit bobra (narušení hrází norováním, poškození či zahrazení výpustných aj. objektů apod.). Případy protržení hrází rybníka či vodní nádrže mohou mít fatální následky.

V souvislosti se správou toků je spojováno riziko vzniku překážek, které brání plynulému odtoku vody. Dřeviny slouží v podzimním a zejména v zimním období jako jediný zdroj potravy bobra. Kmeny pokácené bobry často leží buď na březích toků, nebo přímo v řečišti a nanášením dalšího materiálu se vytvářejí bariéry. Splavené zbytky potravní činnosti bobrů mohou působit problémy zejména při povodňových stavech, neboť tak vznikají bariéry v nižších částech toku, zejména u mostních konstrukcí a propustků, které se splaveným materiálem ucpávají.

Stavbou hrází může být narušena stabilita staveb dopravní infrastruktury, neboť dochází k podmáčení až přelévání těles dopravních koridorů (bobří využívají k přehrazení často zúžená místa vodních toků, jako jsou propustky a mosty) a dochází k zatopení objektů infrastruktury. Nová proudnice nebo zátopa může rovněž ohrozit i objekty, které zatopení nesnesou, např. vrty na čerpání pitné vody, výpusti čistíren odpadních vod a výusti kanalizací, rybí sádky, hrázová tělesa rybníků a nádrží atd. Výrazné a dlouhodobé zamokření v okolí toků snižuje také produkční funkci zemědělských a lesních ploch a ztěžuje, až znemožňuje dostupnost těchto ploch pro hospodaření.

Při porovnání ohrožení jiných veřejných zájmů – ochrany majetku, kde hrozí riziko vzniku značných škod, a ochrany zdraví a bezpečnosti obyvatelstva při zvýšených průtocích a v mimořádných situacích – ve vztahu k ochraně přirozeného vývoje bobra evropského vyhodnotil orgán ochrany přírody uvedené veřejné zájmy jako převažující nad zájmem ochrany přírody. Byl veden především snahou o prevenci. Konkrétní povolené zásahy vůči bobřím hrázím, případně sídlům, které jsou lokálního charakteru, nejsou směřovány přímo vůči jedincům bobra evropského. Nepředpokládá se úmyslný přímý kontakt s jedinci. Lokální zásahy mohou postihnout jen malou část bobří populace. Většina zásahů bude

